

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקלו

ערב שבת קודש
פרשת חוקת
ט' בתמוז ה'תשע"ב

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט' בתמוז ה'תשע"ב - ט"ז בתמוז ה'תשע"ב

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט' בתמוז	הלכות ערכין וחרמין פרק ח. תהי ידך וגוי. ספר זרעים והוא ספר שביעי.. הלכות כלאים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	ה' שבת פרק יא.	מל"ת קיא. רטו.
ש"ק	י' בתמוז	פרק ג-ה.	פרק יב.	מל"ת רטז.
א'	י"א בתמוז	פרק ו-ח.	פרק יג.	מל"ת ריז. ריח.
ב'	י"ב בתמוז	פרק ט-י. הלכות מתנות עניים.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יד.	מל"ת מב. מ"ע קכ. מל"ת רי.
ג'	י"ג בתמוז	פרק ב-ד.	פרק טו.	מ"ע קכא. מל"ת ריא. מ"ע קכג. מל"ת ריב.
ד'	י"ד בתמוז	פרק ה-ז.	פרק טז.	מ"ע קכד. מל"ת ריג. מ"ע קכב. מל"ת ריד.
ה'	ט"ו בתמוז	פרק ח-י.	פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מל"ת רלב.
ו'	ט"ז בתמוז	הלכות תרומות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.19	7.50.7	1.20	12.44	9.09	5.45	4.37	4.10	3.00	ו', ט' בתמוז
8.19	7.50.7	1.20	12.44	9.09	5.46	4.38	4.11	3.00	ש"ק, י' בתמוז
8.18	7.50.7	1.20	12.45	9.09	5.46	4.38	4.11	3.01	א', י"א בתמוז
8.18	7.50.7	1.20	12.45	9.10	5.46	4.39	4.12	3.02	ב', י"ב בתמוז
8.18	7.50.6	1.20	12.45	9.10	5.47	4.39	4.12	3.03	ג', י"ג בתמוז
8.18	7.50.5	1.21	12.45	9.10	5.47	4.40	4.13	3.03	ד', י"ד בתמוז
8.18	7.50.4	1.21	12.45	9.11	5.48	4.40	4.13	3.04	ה', ט"ו בתמוז
8.18	7.50.2	1.21	12.45	9.11	5.48	4.41	4.14	3.05	ו', ט"ז בתמוז

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
8:32	7:29	8:35	7:22	8:34	7:29	8:31	7:13	8:32	7:29
8:31	7:29	8:34	7:21	8:33	7:28	8:30	7:13	8:31	7:29

עורך ראשי: **מנחם מענדל ברוד** • עורך: **נחמיה קפלון** • הגהה: **יוסף יצחק אולידורט**

מו"ל: **מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז**

יו"ר: **הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב**

כתובת: **ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169**

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

פסקו למעלה שזה יום-טוב ויום סגולה

את הייסורים והמאסר לקח על הרבי על עצמו והוציא את כולם ידי חובה, אולם בשמחת הגאולה והיום-טוב שיתף את כלל ישראל • יש לנצל את כל מה שניתן ביום זה להתעוררות עצמו והסביבה • מה בין "לדבר חסידות" ו"לומר חסידות" • מה ההבדל בין שכל אנושי לשכל אלוקי, וכיצד הועיל הדבר לרבי להיפטר מן המאסר • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לקיים כל תרי"ג מצוות התורה, ואם אינו מקיים, באה נשמתו לעולם בגלגול נוסף, עד שתקיים כל תרי"ג מצוות, מלבד מצוות התלויות במלך, שהמלך מוציא את כל בני-ישראל. ומזה רואים שני עניינים:

(א) גם מצוות המלך שייכות לכל בני-ישראל, שכל בני-ישראל מחוייבים בהם. ולכן איתא בגמרא⁴ "חכם שמת אין לנו כיוצא בו, מלך ישראל שמת כל ישראל ראוים למלכות".

(ב) האופן שעלידו מקיימים כל בני-ישראל את מצוות המלך הוא על-ידי המלך, שהמלך בעשייתו מוציא את כל בני-ישראל. ומזה רואים שישנם עניינים שעשייתם על-ידי נשמה כללית מוציאה את כולם -

אלא הרבי רצה שכולם ישתתפו בזה על-ידי העשייה שלהם. והיינו לפי שישנם עניינים שבהם "מצוה בו יותר מבשלוחו"⁵. הגם שעל-ידי שליח קיים את הדבר, אבל חסר ההידור שבזה. והרבי

(4) הוריות יג, א וירושלמי פ"ג ה"ח.

(5) קידושין מא, א. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סר"ג ס"ד ובקו"א שם.

א. בכלל! הרי נשמתו של נשיא היא נשמה כללית, ובמילא, רוב ענייניו אינם עבור עצמו בלבד, אלא יש להם שייכות לכל המקושרים אליו.

הרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בעל השמחה, אמר² - בשעה שדובר אודות כתיבת הספר תורה לקבל פני משיח - שבאמת הי' יכול לממן בעצמו את כל ההוצאות עבור הקלף והדיו והכתיבה, אלא שרצונו שכל בני-ישראל יוכלו להשתתף בזה.

כלומר: לא רק שהרבי לא רצה שרק לו לבדו תהי' הזכות, אלא יתירה מזה, שלא הסתפק בכך שהוא יוציא את כולם כמו שביכולתו של נשמה כללית ונשיא להוציא את כולם,

- כפי שמצינו³ שכל אחד ואחד מישראל צריך

(1) שיחה זו (עד סוס"ג) הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 589 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(2) ראה גם שיחת יום א' פ' פינחס, י"ג תמוז תשי"ב ס"ז (תורת מנחם - התוועדות ח"ו ע' 58). ח"י ע' 131. וש"נ.

(3) ראה תניא אנה"ק סכ"ט. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 192 הערה 55 ובשוה"ג. וש"נ.

שנותן לו הנותן, ולנצל את כל העניינים שנותנים לו.

וכפי שהרבי כותב במכתבו¹⁰ באיזה אופן יש לנצל את היום טוב – לערוך התוועדות, היינו, לא להסתגר בד' אמותיו ולהתבונן בכל מה שהיה אז, אלא לערוך התוועדות ולעורר את עצמו והסביבה, כמבואר במכתב בארוכה.

וכאמור לעיל שזהו יום סגולה שכל ההחלטות שיתקבלו בחיזוק התורה ומצוות, יבואו בפועל, ובהצלחה מופלגה, ויומשך על כל השנה כולה במעשה בדיבור ואפילו במחשבה.

* * *

ד. כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה, סיפר בהתוועדות¹¹:

פעם הלך יחד עם אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, לטייל באחד הרחובות של רוסטוב (כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר שם הרחוב שבו טיילו), וכ"ק אדמו"ר נ"ע דיבר עמו בעניין עמוק בחסידות. כ"ק מו"ח אדמו"ר היה שקוע מאד ברעיונו ("ער האָט זיך זייער פֿאַרטראַכט"), עד כדי כך, שלא הבחין בכך שאדמו"ר נ"ע עמד, והמשיך ללכת בהיותו שקוע ברעיונותיו, עד שאדמו"ר נ"ע קראו בשמו, ואז פנה וחזר אליו.

ואמר לו אדמו"ר נ"ע: החילוק בין שכל אנושי לשכל אלקי הוא – ששכל אנושי מתחיל מהשגה ומזה בא לידי אמונה (והיינו לפי שהשכל עצמו מכריח שהוא בהגבלה וישנו מה שלמעלה ממנו¹²), ואילו שכל אלקי מתחיל מאמונה ומזה בא לידי השגה.

המקום שעמד אז אדמו"ר נ"ע, היה אצל אותו הבית שבו היה אחר כך בית הג.פ.או. ופעם, כאשר קראו את כ"ק מו"ח אדמו"ר לשם – בשנים לאחרי זה – ושאלו אותו שאלות שונות, הנה בין הדברים אמר להם גם פתגם הנ"ל אודות החילוק בין שכל

רצה שגם ההידור יהיה אצל כל בני־ישראל, "ובחרת בחיים"⁶, להשתתף ולרכוש אות בספר־תורה לקבלת פני משיח.

ב. בגאולת י"ב י"ג תמוז שבאה עלי־ידי המאסר – שהרי דווקא עלי־ידי מאסר יכולה להיות גאולה – גם בזה נהג הרבי בטובת עין.

את המאסר – לקח לעצמו בלבד, ובכך הוציא את כולם, שהרי המאסר לא היה בגלל עניין פרטי, אלא בגלל הפצת התורה והחזקת המצוות, שבזה היו מחוייבים כל בני־ישראל שהיו באותו זמן ובאותו מקום, והרבי עמד בראש וניהל זאת, ובמילא, להשקפתם – של ה"עווסעקציע" – שעל זה מגיע מאסר, היו צריכים לאסור את כל אלו שהיו מחוייבים בזה, ובפרט אלו שעסקו בזה תחת הנהלתו של הרבי. אבל הרבי לקח זאת על עצמו, והוציא את כולם במאסר, וכן בייסורים שהיו לפני המאסר ולאחריו, מלבד יחידי סגולה שזכו גם הם לכך.

מה שאין כן בגאולה והיום טוב – שבשעה שישראל קובעים יום טוב למטה אזי קיימו בבית דין שלמעלה מה שקבלו למטה⁷, היינו, שפסקו למעלה שיום זה יהיה יום טוב ויום סגולה להמשיך כל הארות והשפעות הקשורות עם תורה ומצוות – עניין זה לא לקח הרבי לעצמו בלבד והוציא את כולם, אלא עשה זאת באופן שכל יהודי ישתתף בזה, ויעורר את בני ביתו וסביבתו אודות פרשת החג, להסביר להם "דברי הצומות וזעקתם"⁸ והגאולה שהיתה, ושכל אחד יוכל להשתתף בזה בממונו, בגופו ובנשמתו.

ג. אמרו חז"ל⁹ הנותן בעין יפה נותן, היינו, שנותן את כל מה שיש בדבר. ישנם כמה חילוקים בזה, אבל "נותן" אמיתי – בעין יפה נותן, היינו, שנותן את הבור והעלייה, את המטה עם המעלה. ובמילא, גם המקבל צריך לקבל בעין יפה, לא פחות ממה

10 נדפס בקונטרס חג הגאולה יביג תמוז ה'תש"ח (קונטרס נט – סה"מ תש"ח ע' 263 ואילך). ולאח"ז באגרות־קודש שלו ח"ב ע' פ ואילך.

11 שיחת יום ב' דהג הסוכות תרצ"ו ס"ח (סה"ש תרצ"ו ע' 9).
12 תיבות אלו אינם בבירור (המו"ל).

6 נצבים ל, יט.

7 ע"ד מגילה ז, א. וש"נ.

8 אסתר ט, לא.

9 ב"ב נג, א. וראה תורת מנחם – התוועדויות ח"ג ע' 38 ואילך. וש"נ.

א) עד כמה מדוייקת כל תנועה של נשיא - תנועה בכלל, ובפרט כאשר אומר איזה עניין לזולת.

ב) מעלת אמירת ("זאָגן") חסידות - שאפילו אם בשעת מעשה לא חדרו הדברים את השומעים ("עס האָט זיי ניט דערנומען"), בהכרח לומר שבהעלם ובפנימיות חדרו בהם הדברים, וראיה לדבר, שהרי לאחר זמן מתעורר אצלו העניין, או

אנושי לשכל אלקי, ששמע מאדמו"ר נ"ע באותו מקום.

זהו העניין שאימרה ("אַ וואָרט") של צדיק יכולה לחזור ולהתעורר ("זיך אָפרופן") שנים רבות לאחר זה.

ה. עוד סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהתוועדות בתקופה הנ"ל¹³, בשם אביו, כ"ק אדמו"ר נ"ע:

יש לנצל את היום טוב – לערוך התוועדות, היינו, לא להסתגר בד' אמותיו ולהתבונן בכל מה שהיה אז, אלא לערוך התוועדות ולעורר את עצמו והסביבה

אצל בנו ובתו, בן בנו ובן בתו, ומזה מוכח שגם בשעת מעשה חדרו הדברים בהעלם.

והעניין בזה - שאמירת תורה אינו עניין ש"מכניס בזו ומוציא בזו"¹⁵, אלא באופן שהדברים חודרים כו', והיינו, לפי שבנוגע לתורה נאמר¹⁶ "הלא כה דברי כאש", ולכן פועלים הדברים כמו אש שפועלת בירור וזיכוך ועליה, שהרי טבע האש שעולה למעלה, והפעולה היא מיד, אלא שלפעמים מתגלה הדבר לאחר זמן.

ז. והנה, בפתגם הנ"ל אודות החילוק בין שכל אנושי לשכל אלוקי - צריך להבין:

כיון שבשניהם יש הן אמונה והן השגה, שהרי גם בשכל אנושי באים לידי אמונה, וגם בשכל אלוקי באים לידי השגה - אם כן, מהו החילוק מהיכן מתחילים?

אך העניין הוא, שכאן רואים שנוגע גם סדר הדברים.

שכל אנושי הוא בחינת נברא, ושכל אלוקי הוא בחינת בורא. וזהו שתובעים מכל אחד ואחד מישראל להיות בבחינת "ואתם הדבקים בה' אלקיכם"¹⁷, היינו, לצאת מגדר נברא ולהכניס את

אביו, אדמו"ר מהר"ש, היה אומר לפעמים הלשון "רעדן חסידות" (לדבר חסידות), ולפעמים היה אומר הלשון "זאָגן חסידות" (לומר חסידות).

כ"ק אדמו"ר נ"ע התייגע בפירוש העניין, - סתם לשאול, הרי זה סדר של "חיצון", אלא רק אחרי שמתייגעים בעניין עד כמה שידו מגעת, אזי יכולים לשאול -

ולאחרי שהתייגע ופירש לעצמו החילוק בין "רעדן חסידות" ל"זאָגן חסידות" - אזי שאל אצל אדמו"ר מהר"ש.

ואמר לו אדמו"ר מהר"ש: "רעדן חסידות" הוא הדיבור על אודנין דשמע"צ¹⁴, ואילו "זאָגן חסידות" היינו כאשר השומעים אינם "כלים" לקבל העניין, אלא שהעניין חוזר ומתעורר ("עס רופט זיך אָפּ") לאחר זמן - אם לא בעצמו אזי אצל בנו או נכדו.

ולכן - סיים אדמו"ר מהר"ש - כאשר הנני מספר אודות מאמר חסידות שהשומעים לא היו כלים, הנני משתמש בלשון "געזאָגט חסידות"; וכאשר הנני מספר אודות מאמר חסידות על אודנין דשמע"צ, הנני משתמש בלשון "גערעדט חסידות".

י. מסיפור הנ"ל רואים שני עניינים:

15) אבות פ"ה מט"ו.

16) ירמ' כג, כט. וראה ברכות כב, א.
17) ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"ג ספ"ד.

13) שיחת ליל שמע"צ ס"ה (סה"ש שם ע' 12).
14) ראה זח"ב קפו, ריש ע"ב.

ואכן, אילו ענינו של יהודי היה בהגבלה, על דרך האמונה שבאה עליידי שכל אנושי שהתחלתה ויסודה הוא עניין השכל – אזי היה שייך על זה עניין של מאסר;

ולכן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר פתגם הנ"ל, שתוכנו, הודעה כללית שהסדר בשכל אלוקי הוא שהגישה הראשונה היא עניין האמונה, והיינו, שזהו עניין שאין עליו הגבלות כלל, ובמילא לא שייך על זה עניין של מאסר ח"ו.

ט. (וסיים כ"ק אדמו"ר):

"ב תמוז הוא יום מסוגל, ויש בו נתינת כוח לכל אחד ואחד מישראל לצאת ממאסר הגוף ונפש הבהמית.

צריכים אפוא לידע שהסדר בזה הוא – שהגישה הראשונה צריכה להיות מצד אמונה שלמעלה מהשכל, ודווקא עליידי זה יכולים להיפטר ממאסר הגוף ונפש הבהמית, כי אמונה אין עליה הגבלות כלל, ועד שפועלת גם בהשגה עניין המרחב, בלי גבול, כנ"ל.

(קטעים מהתוועדויות י"ג תמוז ה'תשט"ו וש"פ חוקת'בלק, י"ב תמוז ה'תשי"ט. תורת מנחם כרך יד עמ' 181-183, כו עמ' 69-72)

עצמו בגדר בורא.

ובעניין זה נוגע גם שינוי הסדר:

כאשר ההתחלה היא בעניין של שכל, אזי היסוד הוא בהגבלה, שהרי השכל הוא בהגבלה, ולכן, אף-על-פי שלאחרי זה בא לידי אמונה, מכל מקום, כיון שהתחלה והיסוד הוא השכל המוגבל, אזי גם האמונה היא בהגבלה, והיינו, שהאמונה היא רק עד כמה שמוכרח מצד השכל.

ושני עניינים בזה: א) שכל הוא עניין שיכול להשתנות, ובמילא, כאשר יבין בשכלו באופן אחר, אזי יאבד גם את האמונה. ב) ובעומק יותר: מלבד האפשרות לשינוי כו' – הרי כללות עניין האמונה שמצד השכל הוא בהגבלה, כי מכיון שהאמונה בנויה על השכל שהוא בהגבלה, אזי גם האמונה היא בהגבלה.

אמנם, כאשר ההתחלה היא בעניין של אמונה – הרי כיון שאמונה היא בלי גבול, אזי גם ההשגה שבאה מצד האמונה היא בלי גבול, שהוא עניין מרחב ההשגה.

ח. ועל-פי זה יש לבאר בדרך אפשר הטעם שכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פתגם הנ"ל בהיותו בבית הג.פ.או.:

בית הג.פ.או. היה המקום שבו רצו לפעול מאסר על אלקות.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 240 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 124 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

"עמדו הכן כולכם!"

מגאולת נשיא הדור באים לגאולה האמיתית והשלימה

כל ענייני גאולה קשורים ושייכים לגאולה האמיתית והשלימה – "כיוון דשם גאולה עלה", ועל-אחת כמה-זכמה בגאולה של נשיא הדור, "שנשיא הדור הוא ככל הדור כי הנשיא הוא הכול", ונשיא של דור זה, דור האחרון של הגלות, שהוא דור הראשון של הגאולה, ובפרט על-פי דברי נשיא הדור, בעל הגאולה, במכתבו הידוע לחגיגת י"ב תמוז הראשונה:

"לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצווה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה", גאולה דכל ודכלל ישראל – הרי בוודאי שגאולה זו קשורה ושייכת ביותר לגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו.

(מהתועדות שבת קודש פרשת חוקת, ז' בתמוז ה'תש"ו. התועדות תש"ו כרך ג, עמ' 407-408)

גילוי הקשר העצמי בין ישראל לקב"ה

בשעה שהגיעה בשורת הגאולה בי"ב תמוז, היה חסיד ששר ניגון ברוסית שתוכנו היה "אין עוד מלבדו" ("ניעט ניעט ניקאווא קראמע יעווא אדנאווא"), וזה נתפרסם... ויש לומר הביאור בזה:

כל גלות משתלשל מה"גלות" (העלם) הראשון – שזהו כללות עניין בריאת העולם, שנברא על-ידי ריבוי השתלשלות מדרגה לדרגה וריבוי צמצומים והעלמות כו', עד שנברא עולם מלשון העלם והסתר [...]. וגאולה פירושה, שבעולם [ובפרטיות – בגוף ונפש החיונית] מתגלה האמת, שמציאותו האמיתית הוא רק כלי להאור אלוקי [ולנהשמה] שמחיה אותו, כך שבכל פרט ופרט מהבריאה ניכר "אמיתת המצאו". וזהו תוכן "אין עוד מלבדו", שאין שום מציאות בעולם ("אין עוד") "מלבדו", זאת אומרת שבמציאות העולם נרגש איך שכל מציאותו היא ("לא נמצאו אלא מ)אמיתת המצאו", שמציאות העולם גופא היא אלוקות – כפי שיתגלה בשלימות לעתיד לבוא...

ובפשטות – שעל-ידי הגאולה נעשה "נודע גלוי לעין כל" שהעבודה בהרבצת תורה וחיזוק הדת "מותרת היא על-פי חוקי המדינה", שגם העולם מכיר את האמת דאלוקות ותורה. ועל-דרך זה גם לאחרי הגאולה – נפתחה דרך חדשה בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל קצווי תבל, כולל גם הפצת שבע מצוות בני נח, כהכנה לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיה שלימות הגילוי בעולם ד"אין עוד מלבדו".

(מהתועדות ש"פ חוקת ה'תשמ"ח. התועדות תשמ"ח כרך ג, עמ' 562-563)

ישנם ויהיו עוד רבות מופתי

כאשר שואלים יהודי: מה היה המופת האחרון שראה? הוא משיב: מה פתאום האחרון?! ישנם ויהיו עוד רבות מופתי, ורבות בלשון התורה פירושו יותר ויותר, עד בלי הגבלה. עד תיכף ומיד, הגאולה האמיתית והשלימה, כמו שכתוב "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", נפלאות גם בערך לנפלאות במצרים – הן באיכות הנפלאות והן בכמות הנפלאות...

(משיחת ש"פ חוקת תנש"א. התועדות תנש"א כרך ג, עמ' 422)

על הרחבת בתי ישראל בטהרה

"חפץ ה' בידן הצליח" – כתב הרבי לפעילות המרכזיות בעידוד הילודה
• כרוזים מיוחדים בנושא וקריאות קודש של גדולי ישראל מכל גוני
היהדות הדתית – "המתלכדים סביב קריאתנו... הגדולה של ראש
גולת אריאל, הגאון האמיתי עטרת תפארת ישראל" • את הטענות
המצדדות ב'תכנון המשפחה' מפריך הרבי אחת לאחת וקובע כי דווקא
בהתנהגות על-פי רצון ה' זוכים לברכתו המלאה בכל ההיבטים

(עמ' 161-158) – לחיזוק הטהרה ועידוד הילודה.
הנה חלקים מאותה שיחה:

הברכה הגדולה ביותר של הקב"ה לבית היא ילדים. זו גם הברכה והמצוה הראשונה המופיעה בתורה – "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה". דבר זה מלמדנו שהעולם נברא בשביל האדם, ולכן מצווה חשובה היא להינשא ולגדל משפחה. כשהילדים יתחנכו בדרך התורה והמצוות יהיה העולם מלא באנשים שיהיו ראויים 'לכבוש' את העולם. המשמעות של 'כיבוש' העולם על-ידי בני האדם היא, שהאנושיות תשתלט על העולם, שהעולם יתנהג כפי הדרוש על-פי הצדק והיושר והמוסר. כלומר, על-פי רצון הקב"ה.

בית מבורך באמת הוא כשהבית מלא שמחה באמצעות ילדים, בנים ובנות, שמתחנכים בדרך היהדות וניכר עליהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב, ובנות שרה רבקה רחל ולאה. הרי נאמר על אברהם אבינו "כי ידעתי (=חיבבתיו) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו לעשות צדקה ומשפט".

נישואין הם דבר קדוש ומצווה של הקב"ה, הקשורה במצוות טהרת המשפחה, שהיא הכלי

ילדים הם ברכה

בשיחה טלפונית בין הרב חודקוב ובין הרב אפרים וולף בתחילת חודש תמוז תש"מ נאמר (ימי תמימים' כרך ז, עמ' 368):
"בדבר הקריאה החדשה של כ"ק אדמו"ר שליט"א במיוחד על-ידי נשי חב"ד, נתקבל מכתב מנשי חב"ד בארץ-הקודש והתכנית מצאה חן בעיני כ"ק אד"ש.

"צריכים לראות שלא יחסר כסף לפעילות זו, ואף-על-פי שחס הקב"ה על ממונן של ישראל, זהו גדר אחד, וצריך לתת להן עצה טובה איך לחסוך וכו', אבל מצד שני לא להגבילן [כך] שתהיה הפעילות כדבעי.

"לתת להן מחצית מההוצאות מקופת ה'מרכז לענייני חינוך' ומחצית מקופת הארגון...".

הרקע לדברים:

בטו"ב (י"ז) בסיוון תש"מ יצא הרבי בקריאה לנשי ישראל – הדברים הושמעו לפני משתתפות ועידת נשי ובנות חב"ד, לאחר מכן עובדו בתרגום חופשי ללשון הקודש ונדפסו בספר רעיון החודש

שלהם צריך חיזוק, קל וחומר בבית שיש בו שלום בית, ששם ודאי כל ילד שמתווסף לבית מביא שמחה למשפחה ולסביבה כולה.

היפך הטבע וגורם להפרעות

מלבד הטענות המנוויות לעיל יש הטוענים שעל-ידי כך שיהיו להם מעט ילדים יהיה להם יותר פנאי ומרץ לעניינים חיוביים שונים, שכן הטיפול בילדים עלול לגזול מזמנם וממרחם. אף יש הדואגים שבריאות האשה או יופיה ייפגמו מריבוי ילדים. עוד יש הדואגים "מה יאמרו השכנים" ואיך יסתכלו עליהם כשילכו ברחוב עם יותר משני ילדים. טענות אלה וכיוצא בהן מגוחכות וחסרות כל בסיס, אך העיקר שהן מנוגדות בתכלית לרוח היהדות ולדבר ה' בתורתו הקדושה.

התורה העמידה את מצוות "פרו ורבו" כמצווה הראשונה, ובתוספת המילים "מלאו את הארץ". דבר זה מראה לנו את חשיבות העניין ומשמעותו הגדולה בעיני הקב"ה, שהוא הוא הנותן חיים ופרנסה ומעניק ברכה לכל אחד ואחת.

נוסף לכך, מאחורי הסיסמא היפה של 'תכנון משפחה', טמונה מציאות שיש בה עצבות, אכזבה ויחסים מתוחים בין איש לאשתו, כתוצאה מפעילות ה'תכנון', שהיא למעשה פעילות נגד הטבע המבורך של בני האדם. נוצר הצורך להיעזר בכל הכלים של הדורות החדשים – יועץ נישואין, פסיכולוג, גלולות הורמונים, וכיוצא בזה מהשמות המפוצצים. לכך מתלווים מרכיבים אחרים, כגון תסביכים, תסכולים, הפרעות, דמי רופא ודמי אישפוז וכו' וכו' רחמנא ליצלן.

פעמים אף יוצא שכתוצאה מפעולות המניעה מאבדים לגמרי את כוח ההולדה רחמנא ליצלן. בכתבי־עת מדעיים רפואיים מסופרים סיפורים על בעיות אלה ואחרות בגלל 'תכנון המשפחה', לא רק אצל יהודים אלא גם להבדיל אצל גויים. ברור שכאשר מעוותים את הדרך הרגילה והטבעית של החיים ורוצים 'לנהל חשבונות' במקומו של הקב"ה, כביכול, נוצרות הפרעות בחיי המשפחה. רק הקב"ה הוא היודע בדיוק לנהל את החשבון של כל אחד ואחד כמה ילדים לתת לו, ומי שסומך על הקב"ה ומוכן לקבל ממנו את מה שהוא נותן, רק יוצא נשכר.

לברכת ה', ועל-ידי כך זוכים למשפחה מאושרת וילידים בריאים ושלמים בגוף ובנפש, וכל ילד כשהוא לעצמו מייצג ברכה נוספת מהקב"ה ומביא שמחה ואושר להורים ולכל המשפחה.

"הזן ומפרנס" ידאג לעוד ילד

על בסיס ידיעת עובדה זו, שהילדים הם ברכת ה' – אין מקום לדאגה שמא לא תהיה יכולת מספקת לפרנס ולזון את הילדים. הרי ברור שהקב"ה, שהעניק את הברכה של הילדים, "ויברך אותם אלוקים פרו ורבו", הוא הדואג לזמן את פרנסתם ואת כל צורכיהם. יהודים הם "מאמינים בני מאמינים", והיהודי מתפלל בברכת המזון "הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים, הוא נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו". מכיוון שהקב"ה זן ומפרנס את כל העולם, הרי כשם שהוא מפרנס את הגדולים ודואג לצורכיהם, כך הוא מפרנס את הקטנים ודואג להם – ולהורים ניתנת הזכות להיות שלוחי הקב"ה לקליטת השפע עבור הילדים ולהעברתו אליהם באופן סדיר, עד שייגדלו ויוכלו לפרנס את עצמם ואת משפחותיהם.

מיותר 'לחסוך' בשביל הקב"ה, שהרי "לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות". כשם שהוא מפרנס עולם גדול של מיליוני בני־אדם, כך הוא מסוגל לפרנס עוד ילד ועוד ילדה.

הדברים דלעיל אמורים כלפי אלה העורכים חישובים כלכליים כספיים, ועל פיהם מנסים לערוך 'תכנון המשפחה'. הובהר שאין מקום לחישובים כאלה כשמדובר בקיום החובה והזכות הבסיסית להקים משפחה רחבה ומאושרת.

אך מלבד אלה יש הטוענים ל'תכנון המשפחה' בגלל 'שלום בית'. הללו אומרים שמאחר שהמצב בשלום הבית שלהם אינו כל כך כדבעי, יש להמתין עד שהמצב יגיע לשיפור של מאה אחוז ואז יחשבו על ילדים. ברם האמת היא כי ילדים יותר מכול משכינים שלום בין איש לאשתו ומביאים שלום ושמחה בבית. אנו רואים גם שהתורה אומרת לגבי אשה שהתברר שלא סטתה, כי שכרה בין השאר הוא "וניקתה ונזרעה זרע", שתתברך בילדים ואלה יחזירו את השלווה והאמון ההדדי לבית.

אם הדברים אמורים כאלה בשלום הבית

התורה.

הנני קורא לכל נשי ישראל בעולם כולו לנקוט יוזמה ולפעול במבצע עולמי בגאון ובעוז להשפיע על יותר ויותר נשים ובדברים היוצאים מן הלב להקים משפחות גדולות, כמובן תוך שמירה על טהרת המשפחה ולחוס על עצמן ועל ילדיהם הקיימים הזקוקים לאחים ואחיות נוספים. לאור דברי רז"ל כל פעולה כזו מקרבת את ביאת המשיח. עוד חובה וזכות מוטלת על נשי ישראל להפיץ את רעיון טהרת המשפחה, חיובה ותועלתה, ולפרסם את ההלכות הקשורות במצווה זו. בעבר כל בת ישראל שנישאה ידעה את ההלכות, וכמובן את החשיבות שבדבר. בדורנו, שבו רבים הבלבל ואי-הידיעה, יש עניין לצאת ולפרסם את כל האמור. גם רבנים ומורים חייבים, לאור תנאי זמננו, לא להירתע משום נימוקי צניעות ועדינות, ולהבהיר את המצווה ואת פרטיה בשפה ברורה וחד משמעית.

כך יש לפרסם את המקומות שמתקיימים בהם שיעורים בעניינים אלה, וכן את כתובות מקוואות הטהרה וכו'. כאן יש גם להסביר כי ההרחקה הזמנית בין איש לאשתו המתחייבת מן ההלכה היא היא המביאה שלום בית ואהבה הדדית באמת. וכבר הכירו הרופאים באמיתותה של עובדת יסוד זו.

אחת הסיבות לירידה המוסרית של דורנו היא שהורי רבים מן הצעירים לא שמרו את דיני הטהרה. כאשר תתחזק השמירה על מצווה גדולה ויסודית זו ייוולדו ילדים בריאים, עדיני נפש, טהורים ומוסריים, וההורים ירוו מהם הרבה נחת. יש להקים אפוא חוגים להסברת מצוות טהרת המשפחה ולימוד הלכותיה. כן יש כמובן לדאוג שבכל מקום יהיו מקוואות טהרה מסודרות וטובות, ועל-ידי כך יתרבו מקיימי המצווה, ויקום לנו דור של "זרע ברך ה'".

נשי ישראל, הקב"ה הטיל עליכן זכות גדולה וחובה להביא לריבוי הילודה להגדלת המשפחה בישראל ולשמירת טהרת המשפחה. על כל אחת מוטלת חובת ההסברה והתעמולה למען עניינים גדולים אלה, כי עתיד העם תלוי בכך. בפעולותיכן בכיוון האמור תביאו לידי כך שיקום לנו דור גדול בכמות ובאיכות, בריא בגופו ובנפשו, מחוסן, טהור ומוסרי, וכך נקרבת את הגאולה השלמה והאמיתית בביאת משיח צדקנו.

התענוג הגדול ביותר להורים הוא לראות את ילדיהם גדלים ומתפתחים, במיוחד כשהם גדלים בדרך התורה והמצוות. תענוג כזה אינו יכול להיות מושלם כאשר הוא בא מילד אחד או שניים. התענוג הנפלא הוא לראות את הגיוון והשוני בין כמה ילדים, את הסגולות והמעלות שיש לכל אחד במיוחד, שכן כל אחד מתאפיין בעניין מיוחד משלו. תענוג גדול הוא לראות כמה וכמה ילדים בבית, החיים בחיבה הדדית ולראות כאמור כל ילד כשהוא מתבלט בתחום אופייני לו.

מאוחר יותר, כאשר הילדים גדלים ומקיימים בתים משלהם וההורים מזדקנים, הרי כשיש רק בית אחד או שניים אין להורים מרחב של ביקורים לבלילי ונחת, אך כשיש כמה בתים אפשר לבקר בכל פעם בבית ילד אחר, ולרוות נחת.

לא להתחשב בתרבות הסביבה

הנני פונה ומפציר בכל אשה בישראל, לשים לב לחובה ולזכות שבהגדלת המשפחה. אל נא תהיה מושפעת מדברי חברות ושכנות, אלא אדרבה, לדגול בגאון בשליחות הגדולה להקים משפחה בישראל, עם הביטחון החזק – שכשמתנהגים כרצון הקב"ה זוכים לברכתו הקדושה בבנים בריאים שמחים ושלמים, כרצונו של הא-ל הטוב, בחיים משוחררים מבעיות של שלום בית, ומזונות ופרנסה ברווח כפי הדרוש ואף יותר.

אין לאשה לחוש רגש נחיתות על שהיא נוהגת שלא כפי האופנה החדשה, ובניגוד לתרבות המודרנית. התרבות ה'מודרנית' היא זו שהביאה את השואה שבה נרצחו מיליון ילדים. נשים יהודיות בכל הדורות היו גאות על שהן בונות בית בישראל, שהן הן המחזיקות את עם ישראל ושומרות על קיומו. כך היה החל מגלות מצרים, שלמרות גזרת פרעה "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" לא התחשבו בפרעה ובשריו והולידו ילדים בתנאים קשים. בזכות זו זכו להקים את צבאות ה' ודווקא על-ידי עקשנות זו נולד מושיעם של ישראל, משה רבנו, שהוציא את העם משיעבוד גשמי ורוחני והובילו לקבלת התורה. דווקא הילדים הללו הם שהיו הערבים לקבלת

מברק לכינוס

גם במברקו של הרבי לכינוס הארצי ה־17 של נשי ובנות חב"ד בארץ־הקודש, מ"א מנחם־אב תש"מ, מדגיש הרבי ומאחל:

ויצליח הכנס לעורר את כל נשי ובנות עמנו שתליט"א בכל מקום שהן, לבסס ולהקים משפחות טהורות קדושות ושלמות בבנים ובבנות רבים... בתוככי קיום כל תורתנו תורת חיים ומצוותיה עליהן נאמר 'וחי בהם' בשלמותו.

בפרסום מיוחד שיצא באותה תקופה מתומצתים הדברים כך:

"מבצע טהרת המשפחה לנהל הסבר רחב ומקיף... מצווה שהיא היסוד לבית יהודי טהור, בריא ומבורך... אף משפחות מבוגרות... יש להסביר להן גודל קדושת הטהרה ואשר מכאן ולהבא יזיהרו וישמרו זאת.

"בכלל מבצע זה – להימנע מ'תכנון המשפחה', כי כל יהודי נוסף בבית מביא ברכה ושמחה ובריאות בבית".

הצטרפות כל הרבנים לקריאה

הרבנית מרת חסא־יוכבד הלפרין (ז"ל) כיהנה באותה תקופה כיו"ר נשי חב"ד בירושלים, ולצידה – תיכבד לחיים טובים – מרת טובה (גיטא) גליצנשטיין. באותה עת יזמו עם שאר חברות הארגון ופעילותיו שורת פעילויות, ובראש וראשונה, נוסח 'קול־קורא' לנשי ובנות ישראל, שהופץ בכל רחבי הארץ והתבסס על דברי הרבי. נשי ובנות ישראל נקראו להגביר את הילודה ואת שמירת טהרת בית ישראל. נערכו כינוסים ואסיפות הסברה וכו', ובמקביל יצאו מטעם גדולי ישראל קריאות קודש דומות שהתפרסמו בחודש מנחם־אב תש"מ (בעיתון 'המודיע').

כך הופיעו באותם ימים זה לצד זה א קריאת קודש של בית דין צדק של העדה החרדית בראשות בעל ה'מנחת יצחק', והרבנים הגאונים הצדיקים רבי משה אריה פריינד ורבי ישראל יעקב פישר, רבי ישראל משה דושינסקי, רבי בנימין ראבינאוויטץ ורבי אברהם דוד הורוויץ. ב קריאה קדושה של הגאון רבי עובדיה יוסף

שליט"א ורבי יעקב בצלאל ז'ולטי (ז"ל), אליהם הצטרפו הגאונים רבי יוסף שלום אלישיב, רבי שלמה זלמן אויערבאך ורבי יעקב לנדא רב אב"ד בני ברק. ג קריאת קודש מאת הרה"ק רבי ישראל אבוחצירא. ד קריאה טהרה של בית דין צדק ועד הרבנים של אגודת ישראל.

כל הקריאות הללו התפרסמו כאמור במסגרת ותחת קורת גג אחת (וראה 'מי תמימים' שם עמ' 373) תחת הכותרת:

"גדולי ומאורי הדור, רבותינו שבארץ־ישראל, בתי דין הצדק בקרתא דשופריא ירושלים תובב"א, מתלכדים סביב קריאתו ואזעקתו הגדולה של ראש גולת אריאל הגאון האמיתי עטרת תפארת ישראל כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש.

"וקוראים בזה להרחבת המשפחה בישראל, יחד עם הגברת תודעת טהרת ישראל בלכות התועות והתועים, ומביעים כאב ומחאה נגד תעמולתם של קטני אמונה וחסרי־אחריות יהודית, הטומנת בחובה הירוס האומה הישראלית, מיעוט הדמות, והרחקת בואו של בן דוד".

"מהראוי לצאת לשובים לעורר"...

ב"קריאת קודש מכ"ק מרן הג[אונים] הק[דושים] הג[און] א[ב] [בית ה] ד[ין] והגאון[נים] הצ[דיקים]" של העדה החרדית, מיום כ"ד לחודש תמוז תש"מ, נאמר:

"לעורר את עם ה' למען המצוה הקדושה של טהרת המשפחה שהוא יסוד הטהרה והקדושה של הבית היהודי... ומהראוי לצאת לשובים לעורר ולבקש את נשי ישראל לחוס על עצמם מלהביא דורות פגומים חסו־שלום, וגם לעוררן שלא לעשות חלילה שום פעולות למנוע מקיום המצוה של פ[ר]ו ו[ר]בו, שזהו חטא חמור ונורא... ואין ערוך לגודל הזכות של העוסקים ומתמסרים לפעול להציל ולעורר בשטח זה, ואשרי חלקם בזה ובבא וחלקם בין מזכי הרבים, וזוהי עבודת קודש לקרב את ביאת המלך המשיח ב[מהרה] ב[ימינו] א[מן]".

רוח דברי הרבי בולטת בקריאת הגר"ע יוסף שליט"א והרב ז'ולטי זצ"ל:

מעשיהם להרבות קדושה וטהרה בישראל זכותם גדולה מאד ותעמוד להם בכל פנות אשר יפנו ביראת אלקים".

בפעילות עבודת-קודש זו סייע רבות הגאון החסיד רבי שמואל אלעזר היילפרין ע"ה, יו"ר איגוד צאצאי אדמו"ר הזקן ומחבר ספר הצאצאים.

להגדיל קצבאות ילדים

בט"ו אלול תש"מ כתב הרבי לרבניות הלפרין וגליצנשטיין:

בעונג רב קבלתי הדו"ח והידיעות בנוגע כינוסי נשי ובנות חב"ד באהקת"ו [=בארץ הקודש תבנה ותכונן], וגם בנוגע ההשתדלות אצל הרבנים שליט"א וכו' אשר חפץ ה' בידן הצליח. בידיעה שפורסמה ב'המודיע' מסופר גם על הצטרפותו של הגאון רבי משה פיינשטיין בעל 'אגרות-משה' לקריאות האמורות.

הרבי עצמו בשיחתו עם האדמו"ר מסדיגורא בד' תמוז תש"מ ('בצל החכמה' עמ' 95) הסביר:

מחד משקיעה הממשלה בארץ הקודש לעלות משפחות מחו"ל (\$30,000 לכל משפחה) ומאידך משלמת סכום גדול של דולרים... למעט הילודה (מה שנקרא 'עליית פנים'). בעיה זו פוגעת במיוחד במשפחות בני עדות המזרח [שכלל לא היו רגילות בכך (צמצום הילודה)] – משגרים אליהם מדריכות מיוחדות לשכנע את הנשים הצעירות שימנעו עצמם מריבוי ילדים בטענות ותואנות שאין זה נאה, זו טירחא וכו'.

הדבר הראשון שיש לתקן – לדאוג שהממשלה תגדיל את המענק (קיצבאות ילדים וכו'), ויפה שעה אחת קודם לזרז את תיקון הענין (וכידוע מאמר חז"ל עירובין סג, ב)!

בחודש תשרי תשמ"א היו ביחידות אצל הרבי העיתונאי ר' ישראל קצובר ורעייתו. הרבי שוחח עמו בענייני תפקידו, ולפתע פנה לרעיית הנ"ל וביקש ממנה שבתוקף תפקידה כעובדת סוציאלית תעודד נשים לגדל משפחות גדולות (יומן הקהל תשמ"א עמ' 41).

(תודתנו לרב התמים ר' חיים דוד וילהלם שי', נכד הגרש"א היילפרין ז"ל).

"יסוד היסודות של עם-ישראל כפי שקבע הקב"ה, בורא האדם ומנהיגו, בתורתו הקדושה, תורת אמת ותורת חיים, הוא קדושת הבית וטהרת המשפחה. מצוה גדולה זו אחת משלש המצוות העיקריות של נשי ובנות ישראל, היא הערובה היחידה לשלימותה של המשפחה, בריאותה ואושרה ולנצחיות הדורות של עם-ישראל לעד ולעולמי עולמים... אצל הרבה מאחינו ומאחיותינו ומסיבות שונות ומשונות... מבקשים למנוע ח"ו ברכת ה' פרי בטן, באמתלאות שונות שמתעלולי היצר שכאילו יש בכך מעמסה על המשפחה וכיוצא בזה.

"אין שום צל של ספק שההיפך הגמור הוא הנכון. כל בן וכל בת המתוסף לבית בישראל, מהוה צינור השפעה של רוב טובה וברכה לכל המשפחה, ודרכו משפיע הקב"ה, בורא עולם, מנהיגו ומפרנסו, אור אמתו והצלחה גדולה בגשמיות וברוחניות, וכל ניסיון למנוע ריבוי המשפחה ח"ו מביא הרס וקלקול בחיי המשפחה ועם-ישראל כולו".

בהמשך הכרוז יש קריאה "לייסד בהקדם האפשרי ביותר חוגים מיוחדים ללמד לבנות ישראל...".

הצדיק הגדול ה"באבא סאלי", רבי ישראל אבוהצירא, כותב בצורה גלויה:

"הנני מצטרף בזה לקריאתו הקדושה של האי גברא רבא וקדישא, ראש גולת אריא"ל, אדמו"ר מליובאוויץ שליט"א, והרבנים הגאונים שליט"א די בארעא קדישא הדין... וקריאה מיוחדת מופנית לכאו"א לכל ישים לב ח"ו לאלו המסיתים ומשפיעים למה שקרוי בלשונם "תכנון המשפחה", היו לא תהיה כזאת בישראל... ומאן דיהיב חיי יהיב מזוני ושפע רב וכל מילי דמיטב".

הגאונים רבי יצחק פלקסר, רבי אהרן ברנשטיין ורבי בנימין זאב פרג ב"קריאת הטהרה" מתריעים בין השאר "נגד ההשפעה ההרסנית של תחנות בריאות ממלכתיות המסיתים ומשפיעים בהשפעה הרסנית לתכנון הילודה והמשפחה...".

ומסיימים דבריהם:

"ועל כן ברוכים יהיו העוסקים באמת ובמסירות למען העניין הקדוש הזה, יהיה ה' עמם להצליח

כמה ארך אפיים לפניו

עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. עשרה דורות מנח ועד אברהם להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם אבינו וקיבל שכר כולם (פרק ה, משנה ב)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

להודיע כמה ארך אפיים לפניו – אף אתה אל תתמה שהאריך לעובדי כוכבים כל השנים הללו שהן משתעבדין בבניו, שיותר האריך לדורות שמאדם ועד נח, ואחר-כך נשטפו. וקיבל עליו שכר כולם – עשה מעשים טובים כנגד מה שהיה ראוי שיעשו כולם, לפיכך נצולו כולם בזכותו, וכמו שנטל עליו עול מצוות בעולם-הזה כנגד כולם, כך קיבל בעולם-הבא שכר כנגד כולם.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

במשנה הקודמת פירט התנא שני טעמים לבריאת העולם בעשרה מאמרות: א) "להיפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם", ב) "וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם". ומשנתנו ממשיכה בשני עניינים אלו: א) הדורות מאדם עד נח היו רשעים שאיבדו את העולם, והקב"ה נפרע מהם במי המבול. ב) גם הדורות מנח עד אברהם היו "מכעיסין ובאין", אבל אברהם "קיים" את העולם, הוא פעל קיום גם בדורות שקדמו לו, ולכן היה "שכר כולם" ואברהם קיבל שכר זה.

אבל עדיין אינו מובן: מדוע היה אפשר לפעול "קיום" רק בדורות שמנח ועד אברהם ולא באלה שמאדם ועד נח?

והביאור: יש שני סוגי רע. א) דברים שהם רע גמור ואין בהם טוב כלל. דברים אלו צריכים לאבד, בחינת "שבירתן זוהי טהרתן". ב) דברים שאין בהם טוב גלוי, אך יש בהם ניצוץ של טוב. עם דברים אלו יש להתעסק עד שמקיימים אותם, על-ידי זה שמהפכים אותם מרע לטוב.

ובנידון-דידן: הרע של הדורות עד נח היה רע גמור, המאבד את העולם, ולכן הקב"ה הביא עליהם את המבול והם נמחו כליל; מה-שאינ-כן הרע של הדורות עד אברהם היה כזה שאפשר להפכו לטוב, וכשבא אברהם ו"קיים" את העולם ותיקן והשלים את כל עשרת הדורות, קיבל את שכר כולם.

שתי תקופות אלה יש גם ב"עולם קטן" – בעבודת האדם. כשאדם שקוע בעניינים בלתי רצויים במשך "עשרה ימים" שלמים ואף-על-פי-כן "טוב לו", אפשר שיתברך בלבבו לאמור "שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך". ולכן אמר התנא שסיבת הדבר היא רק משום שהקב"ה ארך אפיים וזה ייפסק ככלות הזמן הקצוב. ומכיוון שכן, צריכה להיות העבודה ד"הביא עליהם את מי המבול", כלומר: למחות ולבטל כליל את העניינים הבלתי-רצויים.

אבל עבודה זו אינה מספיקה עדיין, שהרי חסרים העניינים הטובים שהיה עליו לפעול במשך "עשרה ימים" אלו; ולכן צריכה להיות גם העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא, לתקן ולהשלים מה שהחסיר בימים הקודמים ו"לקיים" אותם, ועד שיקבל שכר כולם.

(משיחת שבת פרשת חוקת תשל"ז – על-פי רשימת השומעים בלבד)

הלכות ומנהגי חב"ד

יום ראשון

י"א בתמוז

ממכתביו ליום זה:
"לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצווה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה"⁶.

במנחה אין אומרים תחנון.

יום שני

י"ב תמוז, חג הגאולה

"בשני ימי הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבאים עלינו לטובה יתועדו אנ"ש..."⁷.
"יום התועדות והתעוררות לחיזוק התורה [וכן: "בדבר חיזוק דרכי החסידות בקביעות ושמירת זמני לימודי דא"ח, ולהתעורר בקיום ענייני הלימוד"⁸] בכל אתר ואתר לפי ענייניו"⁵.

אין אומרים תחנון².

"מועד המועדים"³. יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, בשנת תר"מ⁴. יום בו נתבשר – בשנת תרפ"ז – שהוא חופשי מגלותו אשר הגלה – אחרי שהיה תפוס במאסר – על עבודתו בחיזוק התורה והיהדות⁵.

יום שלישי

י"ג בתמוז, חג הגאולה

יום בו יצא כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לחירות. מנהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לעשות מגבית בעת ההתועדות – עבור המוסדות הידועים בשם "אהלי יוסף יצחק"⁹.

(1) קביעתו בחדש הרביעי היא התחלת הגילוי דלעתיד לבוא, כיוון שפנימיות צום הרביעי הוא עניין של ששון ושמחה – ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 507, 531 ובכ"מ.
(2) לוח 'היום יום', ספר המנהגים. לוח כולל-חב"ד.

יום רביעי

יד בתמוז

סוף זמן קידוש לבנה¹⁰ – יום שלישי בלילה, אור ליום רביעי, כל הלילה.

במשך השנים נוספו הוראות, כמו להתועד גם ביום ט"ו תמוז (שלימות הגאולה, יום בו הגיע בעל הגאולה לביתו – התועדות) תשמ"ז ח"ד עמ' 44; להתועד עד כולל ש"ק י"ז בתמוז (לפי הקביעות אז), ואף ב"ט בו (יום הברית-מילה של בעל הגאולה) באופן המותר – למצוא שמחת ברית-מילה או פדיון-הבן וכיו"ב, וכשמשותפים בשמחה זו ידגישו גם את הברית, ויחזרו חסידות מבעל הברית ('תורת מנחם – התועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 2515).

(6) ספר המנהגים שם, מאג"ק שלו ח"ב עמ' פ.
(7) 'היום יום' יב תמוז, מאג"ק שם עמ' קפב.
(8) 'היום יום' יג תמוז וספר המנהגים שם עמ' 100, מאג"ק שם עמ' תכ.
(9) ספר המנהגים שם. וראה לקוטי שיחות חלק כג עמ' 270, שזהו דבר הפשוט שאין צריך להזכירו במפורש בכל שנה [ועד"ז בקשר לניגונים בהתועדות, כמו "ניעט ניעט ניקאווא", ועוד – שיחת ש"פ מט"ו מ תש"מ סמ"ז, עיי"ש], ומי שלא נתן – ישלימנה בימים שלאחרי זה, עיי"ש.
(10) וזהו סוף זמן קידוש לבנה גם בדיעבד, כיוון שזמן זה מסתיים הפעם ביום רביעי בשעה 13:35.

(3) לשון בעל הגאולה באג"ק שלו ח"ב עמ' תכ. וביאר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "מועד ענייני – שנעשה בו נס, וי"ב תמוז הוא מועד נס הכללי, ניסו של ראש ישראל, שממנו נמשכים כל המועדים וניסים פרטיים" – לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1322.
(4) תולדות ימי חייו ב'ספר התולדות – אדמו"ר מהוריי"צ' (ארבעה כרכים, הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשל"ל – תשל"ו).
(5) ספר המנהגים שם. פרשת ימים אלו בספר התולדות הנ"ל ח"ג ובפרט מפרק כא ואילך, ובספר השיחות תר"פ-פ"ז עמ' יא ועמ' 171 ואילך. ושם הובא, שכיוון שהיה המשדר סגור ב"ב בתמוז בשל חג המוני שהיה בעיר ביום זה, היה השחרור בפועל רק ב"ג בתמוז.

פרשת חוקת

זאת חוקת התורה (יט,ב)

גזירה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה (רש"י)

רש"י מדייק בלשונו – "אין לך רשות להרהר", ואינו כותב "ולא תהרהר". שכן, בדרך-כלל הותר לאדם לנצל את שכלו כדי לנסות להבין את טעמי המצוות. אך בקשר ל'חוקה' אין לנו רשות להשתמש בשכל ועלינו לקבל את הגזירה מבלי להרהר אחריה.

(ליקוטי שיחות, כרך כב, עמ' 164)

* * *

את הלשון "רשות" יש לפרש על משקל דברי המשנה (אבות פ"ג), "הכול צפוי והרשות נתונה" – "רשות" במובן של אפשרות, של בחירה חופשית. זה הפירוש "אין לך רשות" – הדבר בלתי-אפשרי. שכן מצד טבעו, יהודי אינו מסוגל להרהר אחר גזירת הבורא; לא ניתנה לו הרשות והאפשרות לכך. אם בכל-זאת עולים הרהורים כאלה במחשבתו – הרי זה רק מצד יצרה-הרע שבו. ובלשון הרמב"ם (הלכות גירושין פ"ב): "יצרו הוא שתקפו".

(מהתוועדות שבתקודש פרשת חוקת ה'תשמ"ה. התוועדויות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2403)

העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף מטמאין בגדים, היא גופה מטהרת בגדים (במדב"ר)

עבודת הפרה ממשכה גילוי אור נעלה מספירת הכתר. השפעת גילוי זה על האדם הטמא היא חיובית, והוא מיטהר; אך האיש הטהור, שאינו זקוק לגילוי זה, נופל ממדרגתו ונטמא. על-דרך סם של רפואה, שמרפא את החולה אך מזיק לאיש הבריא.

(אור-התורה, במדבר עמ' תשעז)

זאת התורה אדם (יט,ד)

"אדם" – א' דם.

"זאת התורה אדם" – התורה נמשלה לדם. כשם שהדם הוא חיות האיברים, כן התורה, המלמדת את פירוש המצוות ופרטי הלכותיהן, מכניסה חיות בקיום המצוות.

(ליקוטי-תורה – במדבר עמ' יג)

* * *

התורה ערוכה בציוור של גוף האדם – רמ"ח מצוות עשה שבה הן כנגד רמ"ח איברים, ושס"ה מצוות לא-תעשה – כנגד שס"ה גידים.

(ליקוטי-תורה – דברים, עמ' עה)

דרך האתרים (כא,א)

דרך התייר הגדול הנוסע לפניהם (רש"י)

כאשר יהודי עומד "להיכנס לארץ-ישראל", כלומר – להפוך מקום שהוא בבחינת "חוץ-לארץ", מקום הרחוק מיהדות, ל"ארץ-ישראל", מקום של תורה, אין לו לפחד מפני העבודה הקשה הצפויה לו, שכן

"התייר הגדול נוסע לפניו"; רבותינו נשיאנו משגיחים ומגוננים על כל מי שעוסק בעבודה זו. ועבודה זו הופכת את "דרך האתרים" לשון רבים, היינו הריבוי והפירוד של עולם הזה החומרי, ל"דרך התייר הגדול" – לשון יחיד – אחדות והתכללות דקדושה.

(מהתוועדות שבת יקודש פרשת מסעי תשכ"ז)

וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים (כא,ו)

ששורפים את האדם בארס שיניהם (רש"י)

יש מגידים ומוכיחים העושים את מלאכתם שלא לשם שמים, אלא לשם כבוד או פרנסה (בחינת "היתה לי דמעותי, לחם"). תוכחתם של מגידים כאלו מעוררת ח"ו את קטרוגו של הנחש הקדמוני וגורמת מדנים בין ישראל לאביהם שבשמים. עליהם אומר הכתוב, "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים", ששורפים בארס פיהם.

(כתר שם טוב עמ' ז)

עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוח וראה אותו וחי (כא,ח)

הייסורים והדינים הבאים על אדם (לא-עלינו) הם בעצם 'טוב', שכן "אין רע יורד מלמעלה" והכול הוא לטובה. אלא שכאשר טוב זה יורד ומשתלשל לעולם הזה, הוא נראה כייסורים וכרע, ואין הטוב מושג לנו. זהו "ושים אותו על נס": כשמתבוננים ב'נחש' כפי שהוא למעלה, בשורשו ומקורו, באים לידי הכרה שגם הייסורים הם 'טוב'.

(לקוטי תורה – במדבר, עמ' סב)

* * *

בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את ליבם לאביהם שבשמים היו מותרפאים (רש"י)

"ומשעבדין את ליבם" – כלומר ששיעבדו את כל הלב כולו, כולל היצירה הרע, לטוב. ו'אתהפכא' זו הביאה ל'אתהפכא' נוספת: הנחש עצמו, שהמית עם רב מישראל, גרם לרפואתם של הנשוכים.

(לקוטי שיחות כרך יג, עמ' 75)

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש